

کتاب «معرفی صنایع دستی ایران» در نمایشگاه باکورونمایی شد

در هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب باکو با حضور وزیر فرهنگ آذربایجان و یاسر احمدوند از دو کتاب «معرفی صنایع دستی ایران» و «برگزیده شعر معاصر ایران به زبان آذری» رونمایی شد. به گزارش خبرگزاری مهر، آیین رونمایی از کتاب‌های «معرفی صنایع دستی ایران» و «برگزیده شعر معاصر ایران به زبان آذری» در هشتمین

نمایشگاه بین‌المللی کتاب باکو با حضور علی احمداف معاون نخست‌وزیر آذربایجان، آثار کریم‌اف وزیر فرهنگ جمهوری آذربایجان، یاسر احمدوند معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و قربانعلی پورمرجان رازین فرهنگ‌ی ایران در جمهوری آذربایجان در غرفه ایران برگزار شد. کتاب «معرفی صنایع دستی ایران» از سوی رایزنی

صنایع دستی به عنوان صنعتی مستقل و بومی در ایران، نماینده‌ای شایسته برای عرضه فرهنگ، تمدن و هنر ایرانی در سطح جهان است که قابلیت بالایی نیز در ارزآوری و بالا بردن سهم ایران در تجارت جهانی دارد. اما به گفته کارشناسان این

ظرفیت خاص ایرانی هنوز نتوانسته در سید صادراتی کشور و حتی سبد خرید خانوارهای ایرانی جایگاهی در خور داشته باشد. حجت‌الله مرادخانی، پژوهشگر صنایع خلاق و مدرس دانشگاه در گفت‌وگو با قدس از

چهره‌های روز

بی‌مهری‌های مدیریتی به این حوزه می‌گوید و اینکه چرا علاوه بر نادیده گرفتن ظرفیت‌های صادراتی، ناخودآگاه جمعی ما ایرانیان هم نسبت به صنایع دستی وطنی بی‌توجه است؟ این گفت‌وگو را بخوانید.

دادم. این کشورها کاملاً تغییر مسیر داده‌اند اما کلیت مدیریت ما در حوزه اقتصادی هیچ درکی از این تغییر ندارد.

شکی نیست که در تحریم به سر می‌بریم و نمی‌توانیم به اروپا و کشورهای توسعه‌یافته صنایع دستی صادر کنیم، ولی برای بازار ترکیه چه کرده‌ایم که محصولات بنگل این کشور بازار داخلی ما را قبضه کرده است؟ با عراق چه کرده‌ایم؟ بازار افغانستان را باخته‌ایم. بازار عراق دست ترکیه و آذربایجان افتاده است. در پاکستان هم نقشی نداریم. ما برای صادرات صنایع دستی به این کشورها، مشکل هزینه ترانسفر نداریم پس کم‌کاری‌ها ربطی به محدودیت‌های تحریمی ندارد و باید پذیرفت برای توسعه صادرات و استفاده از بازارهای هدف هیچ کاری نکرده‌ایم.

■ **با توجه به اینکه رهبری سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه را ابلاغ کرده‌اند و اکنون در بازه زمانی نگارش برنامه هفتم توسعه هستیم، برای بهبود اقتصاد صنایع دستی در کشور چه پیشنهادی دارید؟**

گواه من بر این ادعا که توجه به صنایع خلاق برای عبور از اقتصاد تک محصولی در حد شعار باقی مانده، این است که در برنامه‌های پنج ساله توسعه به عنوان اسناد بالادستی که دولت و مجلس بودجه‌های سالانه را مبتنی بر آن تدوین و تصویب می‌کنند، اثری از صنایع دستی نیست. برای مثال در برنامه ششم که در سال پایانی آن هستیم تنها در دو ماده عنوان صنایع دستی آمده که آن هم به‌طور کلی و تحت عنوان «حمایت» از صنایع دستی است. وقتی در برنامه پنج ساله چنین چیزی درج شده در ذیل آن باید نام دستگاه‌هایی که باید از صنایع خلاق حمایت کنند و نحوه این حمایت درج شود، اما در برنامه‌های توسعه گذشته این شفاف‌سازی صورت نگرفته است. در ماده‌ای دیگر از برنامه پنج ساله ششم به «ترویج» صنایع دستی اشاره شده که این امر هم قرار است به صورت مکتوب و مستند صورت گیرد؛ ولی اجرایی نشده است.

خوشبختانه در یکی از بندهای سیاست‌های کلی برنامه هفتم به وضوح «حمایت از گردشگری و توسعه صنایع دستی» ذکر شده است. بنده در چند جلسه که در مرکز پژوهش‌های مجلس برگزار شده، حضور داشتیم و پیشنهادهایی دادم. به عقیده من باید در برنامه هفتم احکام جامعی را با مشاوره متخصصان حقوقی تدوین کنیم که تا حد امکان خلأها، محدودیت‌ها و مشکلات صنایع دستی را پوشش دهد که خوشبختانه مرکز پژوهش‌ها نگاه تعاملی خوبی نسبت به این امر دارد. مسئله دیگر این است که دستگاه متولی یعنی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و معاونت صنایع دستی این وزارتخانه باید به‌طور متمرکز از اول امسال لابی را از سر می‌گرفت تا برای احکام برنامه هفتم، ابلاغ بگیرد. اگر این احکام ابلاغ بگیرد، می‌توان به پنج سال آینده حوزه صنایع دستی امیدوار بود.

هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب باکو به معرفی بیش از ۳۰۰ عنوان کتاب شاخص در حوزه‌های ادبیات کودک و نوجوان، داستان، شعر، ایران‌شناسی، هنر و گردشگری می‌پردازد. هشتمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب باکو از سیزدهم مهرماه آغاز شده و تا امروز یکشنبه هفدهم مهر ادامه دارد.

اصلاً ممنوعیتی برای واردات این محصولات نداریم و از مبادی رسمی وارد می‌شوند.

■ **درخصوص حجم دقیق ارزآوری صنایع دستی برای کشور، تعدد و بعضاً تناقض آماری وجود دارد. کدام عدد برای ارزآوری حوزه قابل اتکاتر است و آیا تحریم در حوزه صادرات صنایع دستی توانسته محدودیت ایجاد کند؟**

یکی از معضلات ما در تحلیل‌های حوزه صنایع دستی این است که آمار موجود اصلاً قابل اتکا نیستند و تمام اعداد اعلام شده کذب هستند مگر اینکه خلافش ثابت شود.

در دولت گذشته متأسفانه در عددسازی، فصل جدیدی از مدیریت در صنایع دستی رقم خورد چون مثلاً سازمان توسعه تجارت در گزارش سالانه صادرات غیرتفتی سال ۹۹ اعلام کرده ۵۳ و اندی میلیون دلار صادرات صنایع دستی داشته‌ایم اما معاون وقت صنایع دستی وزارت میراث همان زمان اعلام کرده ۳۱۲ میلیون دلار صادرات داشته‌ایم و هر دو هم به آمار گمرک ایران استناد کرده‌اند! آیا ممکن است گمرک به توسعه تجارت و معاونت صنایع دستی اعداد مختلف بدهد؟ نه، چون براساس HS Code (کد بین‌المللی کالا) آمار می‌دهد و فقط توصیف‌کننده آمار است. وقتی اعداد به صورت کذایی ساخته می‌شود سرمایه‌گذاری که می‌خواهد به حوزه صنایع دستی ورود کند و باید اوضاع را با عدد و رقم ترسیم کند نمی‌تواند افق مشخصی در حجم سرمایه‌گذاری، صادرات و ارزآوری داشته باشد.

وقتی اعداد قابل اتکا نیست مگر کسی پولش را از سر راه آورده در حوزه صنایع دستی سرمایه‌گذاری کند؟ بنابراین نبودسامانه جامع اطلاعاتی و آمارهای موفق یکی از پاشنه‌های آشیل اصلی صادرات صنایع دستی است حال آنکه امروزه کل دنیا پارادایم اقتصادی جدیدی را در پیش گرفته است و سه موتور محرک برای توسعه اقتصادی قرن ۲۱ متصور است:

دانش، دسترسی به اطلاعات و خلاقیت. پس دیگر فناوری، پول، کار و سرمایه انسانی و زمین به تنهایی مؤثر نیست. وقتی در دنیا این پارادایم شکل گرفته چینی‌ها دیگر روی محصولاتشان نمی‌نویسند «ساخت چین» بلکه می‌نویسند «خلق شده توسط چین». تحول پارادایمی یعنی نه عددسازی و آمارسازی برخی مدیران ما! این برای کشور ما عار است که کشور بحرین که تقریباً نصف جزیره ششم وسعت دارد در آخرین گزارش کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل (UNCTAD) درخصوص اقتصاد خلاق این کشور در سال ۲۰۱۵ ، ۵۴۸ میلیون دلار صادرات محصولات خلاق داشته که این عدد از مجموع صادرات فرش و صنایع دستی ما بیشتر است.

خودزنی برای ما از این بزرگ‌تر؟! البته ما به دلیل تحریم در صادرات محدودیت‌هایی داریم اما مشکل اصلی نداشتن پارادایم و راهبرد صادراتی و داشتن نگاه‌های به شدت غلط مدیران این حوزه است. من روی تغییرات پارادایم مارکت‌های صادراتی کشورهایی در حال توسعه مطالعه‌ای انجام

حجت‌الله مرادخانی پژوهشگر صنایع خلاق و مدرس دانشگاه

پژوهشگر حوزه صنایع خلاق از نبود آمارهای موثق می‌گوید

پاشنه‌آشیل صادرات صنایع دستی

که صنایع دستی در سبد مصرف جامعه ایرانی جایی ندارد این است که جامعه و ناخودآگاه جمعی ما نسبت به صنایع دستی خودمان خلأ عاطفی دارد برای مثال با اینکه مطابق فرهنگ ایرانی هر جا می‌رویم هدیه‌ای می‌بریم، به ندرت هدیه ما صنایع دستی وطنی است و گویی این گزینه اصلاً در ذهن ما نیست. خلأهای عاطفی یک جامعه به مفاهیم مختلف، با محصولات فرهنگی، هنری و رسانه‌های جمعی پر می‌شود اما شما در میزانشن، طراحی صحنه، طراحی لباس و دیالوگ‌های کدام فیلم ردی از صنایع دستی می‌بینید؟ میلیاردها تومان برای تولید یک فیلم و سریال فقط برای ترویج یک سبک زندگی غیرواقعی، فیک بی‌سر و ته هزینه می‌شود. علاوه بر این، امروزه دولت‌ها روی گیم‌ها که دیگر نه فقط محصول اقتصادی بلکه راهبردی هستند، سرمایه‌گذاری‌های هنگفتی انجام می‌دهند چون گیم، مرز جنسیتی و سن و سال نمی‌شناسد اما ما در ساخت گیم‌ها هم نسبت به صنایع دستی ایرانی خلأ عاطفی داریم.

این خلأ در رمان و ادبیات ایرانی هم وجود دارد. در رسانه‌های جمعی و نشریات کثیرالانتشار، صفحه اختصاصی صنایع دستی نداریم و تمرکز بر این حوزه فقط روپودامحور است. هرچند خوشبختانه شبکه‌های اجتماعی این خلأ را در یکی دو سال گذشته تا حدودی پر کرده‌اند، اما هنوز راه نرفته زیادی داریم. با این وضعیت وقتی یک ایرانی در موقعیتی برای خرید قرار بگیرد مطمئناً به‌ندرت صنایع دستی برای او گزینه یک است و اینکه صنایع دستی در دسترس او باشد یا نه موضوع بعدی است.

■ **امروزه صنایع دستی چینی، هندی، تایلندی و... در بازارهای ایرانی به وضوح عرض‌اندام می‌کنند و حتی این محصولات ارزان‌تر و باکیفیت‌تر از صنایع دستی خودمان هستند. چرا صنایع دستی غیرایرانی برای مردم ما جذاب‌تر هستند؟**

■ **صنایع دستی عملاً جایی در سبد خرید بیشتر خانوارهای ایرانی ندارد. آیا دلیل نبود اقبال مردم به صنایع دستی فقط از افزایش فشارهای اقتصادی و نداشتن توان خرید، ناشی می‌شود؟**

قابلیت بالای صنایع دستی ایران علاوه بر صادرات، در ریتیل (خرده‌فروشی) هم بسیار بالاست. در حوزه خرده‌فروشی صنایع دستی در داخل نمی‌توان منکر شد که قدرت خرید مردم به شدت افت پیدا کرده ولی علت اصلی اینکه مردم صنایع دستی نمی‌خرند این امر نیست. یکی از علت‌های اصلی

میراث فرهنگی ما بهترین ابزار برای انسجام ملی است

سیدعزت‌الله ضرغامی وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در جلسه نظارت ستادی رئیس جمهوری گفت: میراث فرهنگی ما بهترین ابزار برای انسجام ملی است. تا به حال دو قطبی‌ها را تبلیغ کردند. شما امروز دیدید چقدر ریشه‌های توحیدی و تمدن ارزشمند در گذشته ایران وجود دارد و به قول شهید مطهری ما با این پیشینه درها را باز کردیم و اصلاً با سپاه اسلام نجنگیدیم.

در هیچ حوزه صنعتی جز صنایع دستی ظرفیت رقابت جهانی را نداریم

حجت‌الله مرادخانی، پژوهشگر صنایع خلاق گفت: من معتقدم مزیت اصلی‌مان صنایع فرهنگی و دستی

است و در هیچ حوزه صنعتی و علمی‌ای جز صنایع دستی و مثلاً فرش دستباف، قابلیت مؤلف بودن و ظرفیت رقابت جهانی را نداریم. ایران در حوزه صنایع خلاق حرف‌های زیادی برای گفتن دارد و می‌تواند صدایی متفاوت باشد که هیچ کشوری قادر به تقلیدش نیست. وقتی صنایع دستی ما

به عنوان یک رسانه و در قالب تکه‌ای پارچه، فرش، سفال و... در خانه‌ای در آمریکای جنوبی، شرق دور، اروپا یا... قرار می‌گیرد، یعنی تمام هویت‌مان به زیبایی به تمام جهان رسیده است.

آیت‌الله دکتر سید ابراهیم رئیسی صبح جمعه ۱۵مهرماه همزمان با روز ملی عشایر و روستا در آیین شکرانه تحقق ۳۰۰هزار اشتغال در روستا و

بهربرداری از ۱۲هزار طرح اقتصادی و زیرساختی روستایی، ضمن قدردانی از اقدام‌های عظیم و ارزشمند انجام شده در توسعه اقتصاد روستاییان گفت: این اقدام‌ها از جمله ساخت ۲هزار و ۵۰۰ کیلومتر راه و بهره‌برداری از ۱۱۷ هزار واحد مسکونی روستایی، سرمایه‌ای بزرگ برای کشور و پشتوانه مهمی برای اقدام‌های دولت در آینده خواهد بود.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری، دکتر رئیسی در ادامه افزود: با وجود اینکه امروز در روستاها آب، برق، مدرسه و خانه بهداشت فراهم شده اما همچنان شاهد مهاجرت روستائیشینان هستیم چراکه اقتصاد روستایی را به صرفه نمی‌بینند.

رئیس جمهور هدف‌گذاری شعار «روستای مولد دانش پایه» را راه حل این مشکل دانست و گفت: تجمع سبک زندگی ارزشمند عشایر و روستاییان با علم و دانش روز، زنجیره تولید کاملی را شکل می‌دهد که به ارتقای تولیدات دانش‌بنیان، افزایش بهروری و ارزش افزوده بیشتر منجر خواهد شد و

پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری

وقتی ارزش محصول افزایش یافت و سود آن عاید کشاورزان شد، مهاجرت معکوس روستاییان را به دنبال خواهد داشت.

آیت‌الله رئیسی با اشاره به تشکیل «شورای عالی جهادسازندگی» در دولت سیزدهم برای حمایت از اقدام‌ها و فعالیت‌های گروه‌های جهادی و همچنین فعال‌سازی اقتصاد روستایی، گفت: ظرفیت‌هایی که در روستا وجود دارد، ظرفیت‌های کمی نیست

و این ظرفیت‌ها با سیاست‌گذاری یکپارچه، نگاه به اولویت‌ها و همچنین آمایش سرزمینی مورد حمایت دولت قرار خواهند گرفت.

گزارش

رئیس جمهور در مراسم گرامیداشت روز ملی عشایر و روستا:

دولت از فعالیت‌های دانش‌بنیان در زمینه تقویت تولید در روستاها حمایت می‌کند

اصالت‌های فرهنگی باید همواره پاس داشته شوند. این فقط اقتصاد روستایی نیست که اهمیت دارد، بلکه دین، آداب، رسوم و فرهنگ کار و تلاش، سختکوشی و پاکدستی روستاییان نیز باید حفظ و تقویت شده و گسترش یابد.

رئیس جمهور همچنین طرح جامع تأمین اجتماعی و بیمه عشایر و روستاییان را از طرح‌های مهم دولت در حمایت از جامعه عشایری و روستایی کشور دانست و خاطرنشان کرد: استانداران حمایت از روستاییان و عشایر را در اولویت‌های کاری خود قرار دهند.

رئیس جمهور تنوع قومی در کشور را یک فرصت و نقطه قوت برای جمهوری اسلامی در جهت پیشرفت و توسعه اقتصاد مقاومتی دانست و گفت: دشمن وقتی می‌بندد با وجود همه تحریمات و امروز ۳۰۰ هزار شغل و ۱۲ هزار طرح فقط در روستاها ایجاد و راه‌اندازی شده و صنایع تولیدی غیرفعال یا نیمه‌فعال به چرخه تولید بازگشته‌اند، به فکر توطئه علیه کشور می‌افتد.

رئییسی در ادامه با اشاره به دیدارهای اخیر خود با سران کشورهای مختلف گفت: در بیشتر این دیدارها سران کشورها به صراحت اعلام می‌کردند که جمهوری اسلامی ایران با وجود تحریم‌های شدید

به پیشرفت‌های قابل توجهی دست یافته است. رئیس جمهور وحدت و انسجام ملی را نیاز ضروری برای مقابله با توطئه‌های دشمن علیه ملت و کشور دانست و تأکید کرد: با وجود همه تلاش‌های بدخواهان و بداندیشان، مردمان قوی و سختکوش ایران اسلامی با اتحاد و انسجام از مشکلات پیش رو عبور خواهند کرد.

رئییسی با اشاره به نام‌گذاری امسال از سوی رهبر انقلاب با عنوان «تولید؛ دانش بنیان و اشتغال آفرین»، تولید دانش بنیان را راهبرد نجات‌بخش کشور دانست و بر حمایت از شرکت‌های دانش بنیان به‌ویژه در زمینه تقویت و ارتقای سطح تولید در روستاها تأکید کرد.

رئیس جمهور در ابتدای این مراسم از نمایشگاه دستاوردهای دولت در حوزه اقتصاد روستا، به‌ویژه فعالیت شرکت‌های دانش بنیان در زمینه‌های مختلف ازجمله تولیدات کودهای آلی، خدمات کشاورزی پیهادی، بیوتکنولوژیک گیاهی، تولید و پشتیبانی صنایع دستی، گلخانه‌های تولید بذر، سامانه‌های هوشمند جلوگیری از سرمازدگی باغ‌ها، دستگاه‌های انجماد مواد غذایی، پرورش حشرات مفید زیستی و طرح الگوی کشت متعادل و پایدار بازدید کرد.